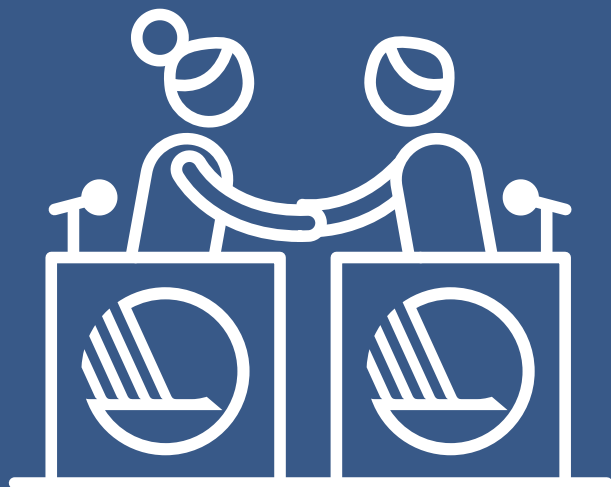

Norræna
ráðherranefndin

Samstarfsáætlun **samstarfsráðherranna** **(MR-SAM) 2025–2030**

Efnisyfirlit

Formáli	3
Inngangur	5
Pólítískar áherslur	8
Markmið og undirmarkmið	10
Markmið 1: Starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar stuðlar að Framtíðarsýn okkar 2030	11
Markmið 2: Aukin samþætting og hreyfanleiki á milli norrænu landanna	13
Markmið 3: Norræn sjónarmið verða tryggð á svæðinu og alþjóðavettvangi	15
Úttekt á samstarfsáætluninni	17
Um ritið	18

Þetta rit er einnig fáanlegt á netinu í vefaðgengilegri útgáfu::
<https://pub.norden.org/politiknord2024-716>

Formáli

Jessica Rosencrantz, samstarfsráðherra Norðurlanda og Karen Ellemann, framkvæmdastjóri Norrænu ráðherranefndarinnar

Hugsjónin um að Norðurlönd verði sjálfbærasta og samþættasta svæði heims árið 2030 er leiðarhnoða í allri starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar.

Samstarfsráðherrarnir hafa yfirumsjón með skipulagi þeirrar vinnu sem á að leiða til að framangreind markmið náist auk þess sem þeir eiga að sjá til þess að mismunandi svið vinni saman, fjallað sé um norræn málefni í ríkisstjórnnum aðildarlandanna og fylgt eftir áformum ráðherranefndarinnar.

Samstarfsáætlun MR-SAM, ráðherranefndar samstarfsráðherranna, fyrir árin 2025–2030 veitir markvissa leiðsögn um framkvæmdina á komandi árum. Skýrum pólitískum áherslumálum í anda framtíðarsýnarinnar er ætlað að efla aðgerðir og áætlanir á sviði ráðherranefndarinnar sem stuðla að norrænum lausnum, leiða fram nýja og eftirsóttá þekkingu og þróa frekar og styðja við mismunandi samstarfsform á norrænum vettvangi.

Sérstök áhersla er lögð á ráðstafanir sem greiða fyrir hreyfanleika og samþættingu á Norðurlöndum og sést það á því að afnám stjórnsýsluhindrana og upplýsingamiðlun fær meira vægi. Á að vera einfalt að búa, stunda nám og vinnu og reka fyrirtæki alls staðar á Norðurlöndum og þvert á landamærin. Íbúar og fyrirtæki njóta góðs af aukinni samþættingu og þar með löndin sjálf stórt á titið. Mikilvægt er að ryðja stjórnsýsluhindrunum úr vegi svo að samkeppnishæfni og hagvöxtur batni en það er forsenda þess að norræn velferð og græn umskipti standi traustum fótum, bæði nú og síðar.

Öflugur mannlegur félagsskapur er ein af grunnstoðum norræna samfélagsmódelisins. Allt til ársins 2030 verður bætt úr möguleikum almennasamtaka til að bera saman bækur sínar og taka að sér norræn verkefni. Í þessu sambandi er stuðningurinn sem veittur er börnum og ungmennum til að láta að sér kveða í lýðræðislegu samfélagi afar mikilvægur.

Samstarfsáætlunin var samþykkt í skugga erfiðra úrlausnarefna á alþjóðavettvangi

Þar sem viðsjár eru miklar og mörgum finnst framtíðarhorfurnar ískyggilegar. Sjaldan hefur öflugt samstarf norrænu landanna og sameiginleg stefnumörkun þeirra um sjálfbæra framtíð skipt jafnmiklu máli og nú um stundir.

Við samstarfsráðherrarnir hyggjumst sem fyrr viðhalda góðu norrænu samstarfi við nágranna okkar á Eystrasaltssvæðinu, norðurslóðum og Norður-Atlantshafi eins og berlega kemur fram í áhersluatriðum áætlunarinnar.

Enn fremur vegur þungt það stefnumið að halda úti góðri og traustri upplýsingastarfsemi um norræna samstarfið bæði innan og utan Norðurlanda. Skiptir sköpum að halda áfram að horfa út á við og fram á við til að gæta framþróunar og öryggis landssvæða okkar jafnt í dag sem á morgun.

Jessica Rosencrantz
samstarfsráðherra Norðurlanda

Karen Ellemann
framkvæmdastjóri Norrænu
ráðherranefndarinnar

Inngangur

Norræna samstarfsráðherranefndin, MR-SAM, ber almenna ábyrgð á samræmingu á starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar. Jafnframt ákvarðar MR-SAM pólitískar áherslur í áætlunum og verkefnum sem fjármögnuð eru í gegnum ramma samstarfsráðherranna. Framtíðarsýnin um að Norðurlönd verði sjálfbærasta og samþættasta svæði heims árið 2030 ásamt áherslusviðunum þremur sem lúta að grænum, samkeppnishæfum og félagslega sjálfbærum Norðurlöndum eru leiðarstef í allri starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar.

Almenn ábyrgð MR-SAM nær meðal annars til þess að taka ákvarðanir um:

- Almennar pólitískar áherslur í norrænu samstarfi ásamt eftirfylgni með árangri af þeim
- Skiptingu fjárveitinga á fjárhagsramma fagsviðanna ásamt fjárhagsforsendum fjárhagsáætlunar Norrænu ráðherranefndarinnar
- Pólitískar áherslur ásamt skiptingu fjárveitinga á fjárhagsramma MR-SAM

Í almenni ábyrgð MR-SAM felst einnig að sjá Norrænu ráðherranefndinni fyrir skrifstofuhaldi. Skrifstofan og norrænu stofnanirnar gegna mikilvægu hlutverki til þess að uppfylla markmið framtíðarsýnarinnar. Skrifstofan leggur til þekkingu og gögn fyrir sjálft starfið við að vinna og framkvæma þá stefnu sem samþykkt hefur verið í ráðherra- og embættismannanefndunum. Stofnanirnar eru mikilvæg tæki til þess að hrinda í framkvæmd þeim verkefnum sem ákveðin hafa verið.

Skrifstofan og stofnanirnar eiga að bera ábyrgð á því að tryggja rétta og viðeigandi umsýslu opinbers norræns fjár auk markmiða- og árangursstýrðs starfs sem skilar mælanlegum árangri.

Upplýsingastarf skrifstofunnar og stofnananna skiptir höfuðmáli til þess að miðla upplýsingum um árangur af vinnu norræns samstarfs að framtíðarsýninni, jafnt innan Norðurlanda sem utan þeirra.

Samstarfsáætlun MR-SAM lýsir þeim hluta af ábyrgðarsviði MR-SAM sem varðar pólitískar áherslur samstarfsráðherranna og markmið fyrir tímabilið 2025–2030 skipt niður á þrjú almenn markmið. Í samræmi við þessi markmið er það sérstakt verkefni og ábyrgð MR-SAM að tryggja samræmda innleiðingu og upplýsingamiðlun varðandi framtíðarsýnina, að vinna að aukinni samþættingu innan Norðurlanda og tryggja norræn sjónarmið bæði innan Norðurlanda og á alþjóðavettvangi.

Vinnan á þessum þremur sviðum fer fram í gegnum ýmsar áætlanir og aðgerðir. Sem dæmi má nefna vinnuna við að veita almenningi og fyrirtækjum á Norðurlöndum upplýsingar um norrænt samstarf, stuðning við aðila borgaralegs samfélags og samstarf við aðila á grannsvæðum Norðurlanda.

Jafnframt á MR-SAM að tryggja að tekið sé tillit til hinna þverlægu sjónarmiða um sjálfbæra þróun, jafnrétti og börn og ungmenni og að þau séu rauður þráður í allri

starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar.

Í ferlinu við að vinna markmið, undirmarkmið, áætlanir og aðgerðir hefur Norðurlandaráði gefist kostur á að koma með innlegg og tillögur að áherslum á öllum þessum stigum fram að pólitískri ákvörðun um að taka samstarfsáætlunina upp.

Rætt hefur verið við borgarasamfélagið og aðra viðeigandi aðila, svo sem atvinnulífið og aðila vinnumarkaðarins, þegar það hefur átt við, og þeim gefist færi á að koma að ferlinu á mismunandi stigum, einkum með áherslu á beina útfærslu aðgerða innan þeirra áætlana sem MR-SAM fjármagnar.

Samstarfsáætlunin er stýrandi skjal við allt starf að áætlunum undir MR-SAM. MR-SAM samþykkti samstarfsáætlunina í september 2024 og gildir hún til 31. desember 2030.

Samstarfsáætlunin tekur mið af því hlutverki Norrænu ráðherranefndarinnar að leggja sitt af mörkum til þess að uppfylla framtíðarsýn okkar um að Norðurlönd verði sjálfbærasta og samþættasta svæði heims árið 2030.

Framtíðarsýn okkar 2030

Samkeppnishæf Norðurlönd

Saman ætlum við að efla grænan hagvöxt á Norðurlöndum, byggðan á þekkingu, nýsköpun, hreyfanleika og stafrænni samþættingu.

Græn Norðurlönd

Saman ætlum við að greiða fyrir grænum umskiptum í samfélögum okkar og vinna að kolefnishlutleysi og sjálfbæru hringrásarhagkerfi og lífhagkerfi.

**Norðurlönd eiga
að verða
sjálfbærasta og
samþættasta
svæði heims**

Félagslega sjálfbær Norðurlönd

Saman ætlum við að efla samfellt svæði án aðgreiningar þar sem jafnrétti ríkir og sem byggist á sameiginlegum gildum og enn öflugri menningarsamskiptum og velferð.

Öll starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar á að stuðla að því að gera að veruleika framtíðarsýn okkar um að Norðurlöndin verði sjálfbærasta og samþættasta svæði heims árið 2030. Samstarfsáætlunin lýsir því hvernig fagsviðið ætlar að vinna með stefnumarkandi áherslurnar þrjár.

Pólítískar áherslur

MR-SAM ber sérstaka ábyrgð á því að taka þátt í að halda á lofti framtíðarsýninni, stefnumarkandi áherslusviðunum þremur og öðrum norrænum málefnum innan landanna og á norrænum vettvangi ásamt því að tryggja að vinnunni sé fylgt eftir. MR-SAM vinnur að enn öflugra og metnaðarfullra samstarfi með því að taka þátt í að bjóða norrænar lausnir, nýja þekkingu sem kallað er eftir og vettvang fyrir norræna samvinnu.

Norðurlönd hafa færst nær því að verða sjálfbært og samþætt svæði en enn er verk að vinna eigi hið endanlega og metnaðarfulla markmið að nást. Mikil vannýtt tækifæri eru til staðar á Norðurlöndum á sviði samþættingar og hreyfanleika með tilliti til þess að starfa, stunda nám, stofna fyrirtæki eða flytja til annars norræns lands. Vinnan í tengslum við hreyfanleika og stjórnsýsluhindranir skiptir sérstaklega miklu máli fyrir aukinn hagvöxt, samkeppnishæfi og samstöðu. Þörf er á markvissara norrænu samstarfi á milli viðeigandi aðila til þess að ná þessu markmiði.

Vinnan snertir mörg málefnasvið og með þverfaglegu samstarfi á milli fagsviða skapast skilyrði til þess að koma stjórnsýsluhindrunum og hreyfanleika á dagskrá stjórnmalanna. Hjá öðrum fagsviðum, svo sem innan málefna stafvæðingar-, byggðastefnu-, atvinnulífs-, vinnumála-, menntunar og félags- og heilbrigðismála, fer einnig fram þverfaglegt samstarf á milli sviða og unnin eru verkefni með áherslu á að skapa skilyrði fyrir aukinn hreyfanleika. Á vettvangi landanna verður að styrkja hið norræna sjónarhorn á þeim málefnasviðum sem við á.

Til þess að efla samþættingu á Norðurlöndum verða viðeigandi upplýsingar fyrir Norðurlandabúa sem vilja búa, starfa eða stunda nám í öðru norrænu landi að vera aðgengilegar. Sem dæmi um aðgerðir má nefna styrk Norrænu ráðherranefndarinnar vegna upplýsingagjafar til íbúa og fyrirtækja sem meðal annars fer fram í gegnum upplýsingaþjónustur landamærasvæðanna og Info Norden. Þær stuðla að því að Norðurlandabúar fái upplýsingar þvert á landamæri ásamt leiðbeiningum á sínu eigin máli og á ensku ásamt því að tilkynna um stjórnsýsluhindranir.

Borgarasamfélagið er grundvallarstoð í grasrót norræns samstarfs. Nánara samstarf norræns borgarasamfélags ýtir undir samþættingu Norðurlanda. Norræna ráðherranefndin styður við borgarasamfélagið á Norðurlöndum, meðal annars með aðgerðum á vegum MR-SAM í tengslum við stuðning við félagasamtök og samstarfsnet.

Þörf er á því að efla starfið í tengslum við stuðning við borgarasamfélagið með fleiri tækifærum fyrir meðal annars félagasamtök til að sækja um styrki vegna norrænnar starfsemi.

Réttindi og sjónarmið barna og ungmenna eru mikilvæg í norrænu samstarfi og MR-SAM tryggir meðal annars fjárveitingar sem sérstaklega eru eyrnamerkta þessu

málefna sviði og að börnum og ungu fólki sé veitt tækifæri til þess að hafa áhrif á ákvarðanir sem snerta það.

Eins og stöðu heimsmála er háttað um þessar mundir skiptir öflugra norrænt samstarf á sviði samfélagsöryggis, þar með talið almannavarna og viðnámsþróttar, sköpum fyrir sjálfbær Norðurlönd. Starfið fer fram á ýmsum stigum jafnt innan ramma Norrænu ráðherranefndarinnar sem utan. Samstarf í tengslum við afhendingaröryggi snertir mörg fagsvið.

Verkefni MR-SAM er að stuðla að skilvirkri upplýsingagjöf og að tekið sé tillit til norrænna sjónarmiða á þessu sviði í ríkisstjórnunum, ásamt því að fylgjast með vinnunni í ráðherranefndunum og á öðrum viðeigandi vettvangi.

Alþjóðlegt samstarf norrænu ráðherranefndarinnar stuðlar einnig að uppfyllingu framtíðarsýnarinnar. Í samstarfi við skrifstofu ráðherranefndarinnar í Eystrasaltsríkjunum og aðra samstarfsaðila á grannsvæðum Norðurlanda og í öðrum völdum heimshlutum er unnið að sameiginlegum norrænum aðgerðum og verkefnum sem byggjast á norrænum gildum. Þetta samstarf styrkir rödd Norðurlanda á alþjóðavettvangi.

Þegar Norðurlönd vinna saman og koma fram sem ein heild fá norrænu löndin aukinn sýnileika og slagkraft á alþjóðavettvangi. Með því að kynna Norðurlönd sem svæði í alþjóðlegum verkefnum þar sem norræn sendiráð vinna með einkageiranum skapast forsendur fyrir samlegðaráhrifum í þágu samkeppnishæfra Norðurlanda til langs tíma.

”

Það þarf að vera einfalt að búa, stunda nám og vinnu og reka fyrirtæki á öllum Norðurlöndum og þvert á landamæri

Markmið og undirmarkmið

MR-SAM har fátat beslut om mál og delmál för arbetet i perioden 2025–2030. De politiska prioriteringarna och en effektiv, korrekt förvaltning av offentliga nordiska medel är styrande för all verksamhet på politikområdet i det nordiska samarbetet. Det innebär att man ifrån dessa mál ska bygga upp insatser vars aktiviteter, resultat och effekter skapar den önskade förändringen.

Markmið 1: Starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar stuðlar að Framtíðarsýn okkar 2030

MR-SAM tekur þátt í að bjóða upp á norrænar lausnir sem með beinum hætti hjálpa til við að leysa úrlausnarefni á Norðurlöndum, nýja þekkingu sem kallað er eftir og sem nota má við stefnumótun í norrænu löndunum og vettvanga fyrir norræna samvinnu til þess að tengja aðila á svæðinu betur saman.

**Undirmarkmið
1.1:
Framtíðarsýnin
er aðalhvatin í
starfsemi
ráðherra-
nefndarinnar**

Vinna fagsviðanna við samstarfsáætlanirnar og starfsáætlanirnar verður samræmd og henni fylgt eftir. Það verður meðal annars gert með því að styðja við og hvetja til samstarfs þvert á fagsvið og málefnasvið ásamt því að fylgja eftir þróun Norðurlanda í átt til þess að verða sjálfbært og samþætt svæði með hagtölum og vísum. Unnið verður áfram að innleiðingu hinna þverlægu sjónarmiða.

**Undirmarkmið
1.2: Starfsemi
ráðherra-
nefndarinnar
stuðlar að
viðnámsþolnara
og sjálfbærara
svæði**

Hvatt verður til öflugra norræns samstarf á sviði samfélagsöryggis, þar með talið almannavarna, afhendingaröryggis og viðnámsþols, innan fagsviða ráðherranefndarinnar. Eftirfylgni og skýrslugjöf um samstarf fagsviðanna og annað viðeigandi norrænt samstarf fer fram jafnóðum.

**Undirmarkmið
1.3: Virði og
árangur af
starfsemi
Norrænu
ráðherra-
nefndarinnar er
ríkisstjórnunum
og opinberum
aðilum skýr**

Samskiptaáðgerðir innan Norðurlanda sem utan þeirra verða auknar og miðaðar við markmið framtíðarsýnarinnar. Umræður á norrænum vettvangi verða auknar og vægi norrænna sjónarmiða innan ríkisstjórna landanna aukið og tryggt.

Markmið 2: Aukin samþætting og hreyfanleiki á milli norrænu landanna

**Undirmarkmið
2.1: Það á að
vera einfaldara
og eftirsóknar-
verðara fyrir fólk
að búa, stunda
nám eða vinnu
og reka fyrirtæki
í öðru norrænu
landi**

Vinnu að hreyfanleika og afnámi stjórnsýsluhindrana verður beint að stærri málum sem skipta sköpum varðandi samþættingu innan Norðurlanda. Um leið verður pólitískur stuðningur og samstarf við ráðuneyti í einstökum löndum og yfirvöld ásamt svæðisbundnum aðilum og atvinnulífinu eftl. Upplýsingaaðgerðir sem beinast að almenningi og og fyrirtækjum verða styrktar svo auðveldara verði fyrir viðtakendur að finna réttar upplýsingar. Kunnátta í norrænum tungumálum verður eflað með markvissum aðgerðum.

**Undirmarkmið
2.2: Aukið
samstarf og
þekkingarskipti
fyrir aðila
borgara-
samfélagsins á
Norðurlöndum**

Samstarfið við borgarasamfélagið verður eflað með styrkjum til samskipta og norrænnar starfsemi fyrir félagasamtök.

**Undirmarkmið
2.3: Aukin
inngilding barna
og ungmenna á
Norðurlöndum**

Á inngildandi og sjálfbærum Norðurlöndum skipta aðgerðir sem gera öllum börnum og ungmennum kleift að þroskast, hafa áhrif á líf sitt og raunveruleg áhrif á samfélagsþróunina sköpum.

Markmið 3: Norræn sjónarmið verða tryggð á svæðinu og alþjóðavettvangi

MR-SAM stuðlar að því að auka vitund um norræn gildi, reynslu og lausnir með stuðningi við sameiginleg norræn verkefni, jafnt heima fyrir sem á alþjóðavísu.

**Undirmarkmið 3.1:
Óflugra
svæðisbundið
samstarf og
þekkingarskipti
með lykilaðilum í
löndunum, á
svæðinu og á
alþjóðavísu**

Í gegnum verkefnastarfsemi, þekkingarskipti og náíð samstarf við grannsvæði Norðurlanda, og að einhverju leyti valda heimshluta, er unnið að markmiðum framtíðarsýnarinnar utan Norðurlanda.

**Undirmarkmið 3.2:
Norræn gildi og
lausnir verða
kynntar í löndum
utan Norðurlanda**

Sem brautryðjendur varðandi græn umskipti, félagslega sjálfbærni og samkeppnishæfni stuðla norrænu löndin að því að auka vitund um norræn gildi, reynslu og lausnir á alþjóðavísu. Sendiráð norrænu landanna eru mikilvægur vettvangur vinnunnar við að efla rödd Norðurlanda alþjóðlega.

Úttekt á samstarfsáætluninni

Samstarfsáætlunin gildir fyrir tímabilið 2025–2030 en er skipt niður í þriggja ára starfsáætlanir fyrir tímabilin 2025–2027 og 2028–2030.

Á miðju tímabilinu verður gerð úttekt og á grundvelli hennar kann ráðherranefndin að gera breytingar á samstarfsáætluninni ásamt því að fá tillögur að því hvernig rétt sé að útfæra starfsáætlun fyrir seinni hluta tímabilsins.

Skýrslum um árangur af áætlunum verður skilað jafnóðum til Norrænu samstarfsnefndarinnar / MR-SAM. Auk þess verða gerðar milliúttektir eftir því sem framkvæmdastjóri og ráðherranefndin telja þörf á.

Um ritið

Samstarfsáætlun

Norrænu samstarfsráðherranefndarinnar (MR-SAM) 2025–2030

PolitikNord 2024:716

ISBN 978-92-893-7905-2 (PDF)

ISBN 978-92-893-7906-9 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2024-716>

© Norræna ráðherranefndin 2024

Mynd á forsiðu: Knud Andersen

Myndir: Norden.org

Útgefið: Október 2024

Norræna ráðherranefndin

Nordens Hus, Ved Stranden 18, DK-1061 Kaupmannahöfn, www.norden.org

Lesið fleiri norræn rit: www.norden.org/is/utgafur